Senedd Cymru
Comisiwn y Senedd

Cynaliadwyedd: Adroddiad Blynyddol 2024-25

Gorffennaf 2025

senedd.cymru

Senedd Cymru yw'r corff sy'n cael ei ethol yn ddemocrataidd i gynrychioli buddiannau Cymru a'i phobl. Mae'r Senedd, fel y'i gelwir, yn deddfu ar gyfer Cymru, yn cytuno ar drethi yng Nghymru, ac yn dwyn Llywodraeth Cymru i gyfrif.

Gallwch weld copi electronig o'r ddogfen hon ar wefan y Senedd:
www.senedd.cymru

Gellir cael rhagor o gopïau o'r ddogfen hon mewn ffurfiau hygyrch, yn cynnwys Braille, print bras, fersiwn sain a chopïau caled gan:

Senedd Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1SN

Ffôn: **0300 200 6565**

© Hawlfraint Comisiwn y Senedd 2025
Ceir atgynhyrchu testun y ddogfen hon am ddim mewn unrhyw fformat neu gyfrwng cyn belled ag y caiff ei atgynhyrchu'n gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol na difrïol. Rhaid cydnabod mai Comisiwn y Senedd sy'n berchen ar hawlfraint y deunydd a rhaid nodi teitl y ddogfen.

Senedd Cymru
Comisiwn y Senedd

Cynaliadwyedd: Adroddiad Blynyddol 2024-25

Gorffennaf 2025

senedd.cymru

Cynnwys

Cyflwyniad 7
Crynodeb o berfformiad 8
Carbon 10
Ynni 16
Gwastraff, dŵr ac adnoddau eraill 17
Teithio 19
Bioamrywiaeth 21
Addasu i newid hinsawdd ac effeithiau eraill 23
Rhanddeiliaid eraill 24
Rheoli Amgylcheddol 25
Atodiad A - Tablau Data 26

Manon Antoniazzi
Prif Weithredwr a Chlerc y Senedd

Janet Finch-Saunders AS
Comisiynydd Datblygu Cynaliadwy

Cyflwyniad

Mae'r metrigau cynaliadwyedd sefydlog y gwnaethom adrodd arnynt yn ystod y ddwy flynedd ddiwethaf wedi newid, ac eleni mae cynnydd yn llawer o'n ffigurau carbon.

Yn y cyfnod cyn blwyddyn etholiad – ac un lle bydd maint a ffurf y Senedd yn newid – rydym wedi bod yn paratoi'r ystad, ac yn gweld cynnydd mewn teithio busnes.   Mae'r rhain wedi cynhyrchu allyriadau carbon sy'n ein gwthio dros un o'n targedau blynyddol interim am y tro cyntaf. Mae'n gwbl amlwg bod llawer o'r enillion cyflym a'r arbedion effeithlonrwydd a gynhaliwyd yn y blynyddoedd blaenorol wedi bod yn llwyddiannus, ond wedi cyrraedd eu terfyn, a bydd angen gwneud penderfyniadau ar brosiectau cyfalaf ochr yn ochr â'r rheini sy'n ymwneud â dyfodol yr ystad.

Eleni, rydym wedi gallu gwneud rhywfaint o fuddsoddiad pellach yn yr ystad, gan gynnwys trosi rhai ardaloedd sy'n weddill yn oleuadau LED. Mesurau – ochr yn ochr â gwelliannau effeithlonrwydd eraill – sydd wedi arwain at ostyngiad mewn trydan unwaith eto eleni.

At hynny, mae ein hadroddiadau carbon Cwmpas 3 yn gwella, ac erbyn hyn mae gennym lwybr clir ar gyfer cynhyrchu data cyflenwyr sy'n fwy manwl gywir. Gan weithio mewn meysydd gyda'r potensial mwyaf i wella, yn y lle cyntaf, mae un o'n interniaid Ymlaen eisoes wrthi. Fel cwsmer allweddol yn y sector cyhoeddus, dylai ein perthnasoedd â chyflenwyr fod o fudd i'r naill ochr a'r llall. Er ein bod, felly, yn nodi metrigau cynaliadwyedd ac yn annog cyflwyno mwy o ddata, rydym, hefyd, yn awyddus i helpu cyflenwyr i wella eu hadroddiadau a fydd yn ei dro o gymorth iddynt.

Crynodeb o berfformiad

Eleni, rydym yn adrodd bod ein hôl troed carbon craidd, sef un o'n dangosyddion perfformiad allweddol, yn uwch na'r targed am y tro cyntaf. Roedd y targed blynyddol, a fu'n gostwng yn barhaus tuag at y nod ar gyfer 2030 – a bennwyd gennym ar ein cyfer ni ein hunain yn ein strategaeth carbon niwtral, Hwyl Fawr i Garbon – yn mynd i fynd yn anoddach i'w gyrraedd.

Eleni, gyda addasiadau i sicrhau bod pawb ar ein hystad mor gyfforddus â phosibl, ac mewn cyfnod pan mae'r ystad wedi bod ychydig yn brysurach na'r llynedd, rydym wedi gweld cynnydd yn y galw am wresogi. At hynny, rydym wedi gweld cynnydd mewn teithio – gan Aelodau, eu staff a staff y Comisiwn. Mae rhywfaint o hyn wedi bod dramor, ac mae'r allyriadau hedfan sy'n deillio o hyn wedi effeithio ar ein hôl troed carbon.

Rydym yn parhau i geisio mesurau effeithlonrwydd pellach, ar ben yr ymyriadau helaeth a gymerwyd yn y blynyddoedd blaenorol, i dargedu cynnydd tuag at ein nod. Yn dilyn gostyngiad mewn gwaith cyfalaf y llynedd oherwydd pwysau ar gyllid, eleni rydym wedi gallu cynnal ychydig o'r gwaith hwn, gan gynnwys disodli cylch oes gyda thechnoleg fwy effeithlon, ac disodli mwy o oleuadau gydag unedau LED. Mae rhai gwelliannau wedi'u gwneud mewn agweddau o'n hôl troed carbon; mae gennym ffigur trydan ychydig ganrannau yn is na'r llynedd, tra bod cynnydd bach yn y defnydd o'r ystad gan bob rhanddeiliad.

Fodd bynnag, rydym yn parhau i gynllunio ymlaen llaw; er enghraifft, drwy ystyried prosiectau ailosod cylch oes pellach ochr yn ochr â phwyntiau penderfynu allweddol ym mhrosiect Bae 32, yn ogystal ag opsiynau i leihau’r allyriadau teithio hynny.

Mae'r ôl troed carbon rydym yn ei gyfrifo nawr yn cynnwys allyriadau Cwmpas 3 ehangach, ond byddwn yn parhau i adrodd ar ein hôl troed carbon craidd yn yr adroddiad hwn, er cysondeb. At hynny, rydym yn cyhoeddi ystod eang o fetrigau eraill, gan gynnwys ffigurau ariannol, sydd i gyd wedi'u cynnwys yn y tablau data canlynol. Cyhoeddir rhagor o wybodaeth yn y prif Adroddiad Blynyddol ar Gynaliadwyedd, sydd ar gael ar wahân ar ein gwefan.

Rydym yn parhau i weithredu system rheoli amgylcheddol ardystiedig, sy'n cynnwys archwiliad blynyddol gan gorff achrededig gan UKAS yn erbyn gofynion ISO14001.

Carbon

Mae ein hôl troed carbon wedi cynyddu eleni. Cododd allyriadau Cwmpas 1 – yn bennaf defnydd nwy ar yr ystad – ychydig i lefelau tebyg iawn i ddwy flynedd yn ôl, ac mae'n adlewyrchu'r ddarpariaeth wresogi oedd gennym ar y pryd. Y llynedd, o ystyried y prisiau uned sylweddol uwch yr oeddem yn eu talu, bu'n rhaid i ni wneud toriadau i'r ddarpariaeth gwresogi yn benodol.

Yn dilyn adborth gan randdeiliaid, ac ystad ychydig yn brysurach, cafodd rhai o'r mesurau hynny eu llacio ychydig – heb fod i'r un lefelau tymheredd ag oedd ar waith gennym dair neu bedair blynedd yn ôl – ac rydym yn dal i fod wedi gallu dangos gostyngiad ariannol da, er gwaethaf gaeaf oerach na'r llynedd, tua 10% yn ôl y data diwrnodau gradd. Rydym yn parhau i fod wedi ymrwymo i'r rhwydwaith gwres sy'n cael ei adeiladu o amgylch Caerdydd, a fydd yn dod â gwres carbon is inni o ffynhonnell leol.

Mae teithio yn elfen arall o'n hôl troed carbon sydd wedi cynyddu eleni. Drwy gydol y cylch etholiadol, gwelwn gylchred a adlewyrchir mewn hawliadau teithio, ac efallai mai dyma un achos dros fwy o weithgarwch eleni. At hynny, rydym wedi parhau â'n gwaith cydweithredol â seneddau eraill dramor, ac mae rhywfaint o'r gwaith hwnnw wedi golygu hedfan i greu'r cysylltiadau wyneb yn wyneb hynny. At ei gilydd, mae'r ffactorau hyn wedi cael effaith sylweddol ar ein hôl troed carbon. Rydym yn parhau i hyrwyddo opsiynau teithio carbon isel ac iach lle bynnag y bo modd, a byddwn yn targedu allyriadau teithio dros y flwyddyn nesaf gyda'r nod o ostwng y ffigur hwnnw.

Mae ein gwaith ar allyriadau Cwmpas 3 yn parhau i fynd rhagddo mewn difrif, ac erbyn hyn mae gennym intern yn gweithio gyda'n cyflenwyr i sicrhau bod y data hwn mor fanwl gywir â phosibl, ac er mwyn ein helpu i chwilio am gyfleoedd i arbed arian. Rydym, bellach, yn cynnwys cwestiynau data carbon fel safon yn ein hymarferion caffael gyda chyflenwyr, ac yn edrych ymlaen at gael y data mwy manwl gywir hynny i wneud penderfyniadau prynu sy'n fwy ymwybodol o ran carbon, yn y dyfodol.

Ôl Troed Carbon (tCO2e)(Cwmpas 1, 2 a 3 -teithio busnes)

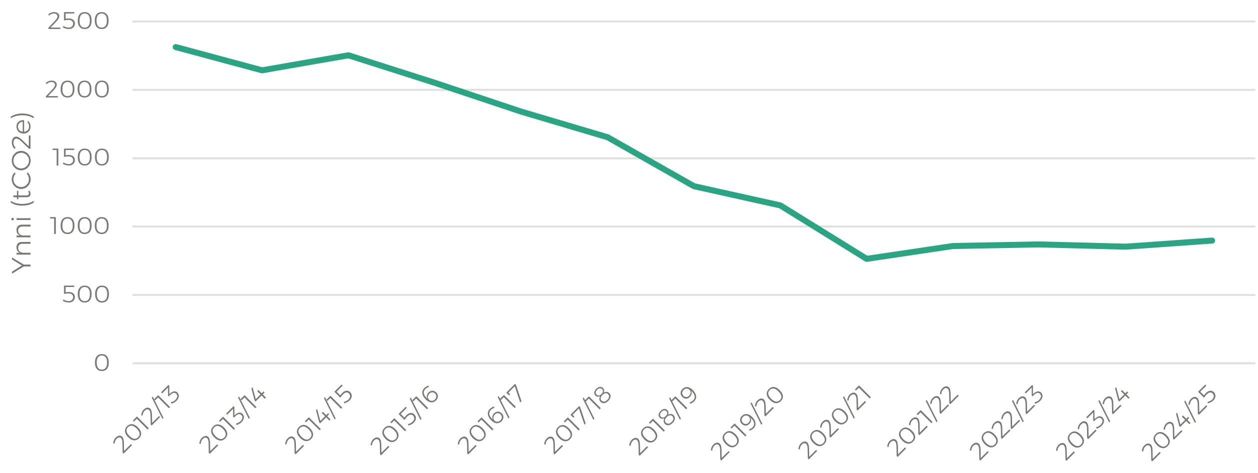

Mae ein hôl troed carbon craidd yn dangos cynnydd bach eleni, oherwydd y cynnydd hwnnw yn y defnydd o nwy.

Cwmpas 3

At hynny, mae ein hallyriadau carbon Cwmpas 3 yn fwy eang wedi cynyddu eleni. Mae'r allyriadau teithio uchod wedi cynyddu, ac rydym wedi gweld cynnydd bach yn ein cyfrifiadau *gweithio o gartref* a *chymudo*, oherwydd bod ychydig yn fwy o staff.

Mae caffael yn un maes sydd wedi cynyddu'n sylweddol eleni. Y rheswm pennaf dros hynny yw paratoi ystad y Senedd ar gyfer y Seithfed Senedd. Mae ehangu'r Senedd yn cynnwys mwy o Aelodau, mwy o staff cymorth, a staff y Comisiwn. Mae'r newid hwn yn gofyn am fwy o ddodrefn, ac rydym wedi prynu llawer ohono eleni, er mwyn paratoi. Mae swyddfeydd ychwanegol i Aelodau wrthi'n cael eu hadeiladu, gan ddefnyddio ein hadeilad swyddfa presennol i wneud hynny, ond mae angen gwaith ailgyflunio. Bydd adeilad y Senedd ei hun yn newid, hefyd – mae'r cynnydd yn nifer yr Aelodau o'r Senedd yn golygu bod angen desgiau ychwanegol yn y siambr ddadlau. Unwaith eto, mae rhywfaint o'r gwaith hwn eisoes yn mynd rhagddo, ac mae costau'r gwaith a wnaed hyd yn hyn wedi effeithio ar ffigurau caffael 2024/25.

Mae'r ffrydiau gwaith hyn yn cynnwys cynaliadwyedd fel egwyddor gyffredinol iddynt, ac rydym yn sicrhau bod meini prawf cynaliadwyedd wedi'u cynnwys yn y manylebau tendr ar gyfer darpar gontractwyr.

Rydym yn gweithio gyda rhai o'n prif gyflenwyr o ran caffael ôl troed Cwmpas 3 i gyfrifo eu hallyriadau'n fwy cywir, cyn edrych i'w lleihau yn y dyfodol. Fel rhan o'n cynllun interniaeth cyffrous, Ymlaen, mae gennym un recriwt newydd yn gweithio

ar y pwnc hwn fel rhan o'u rôl – gwaith a fydd yn rhoi profiad gwerthfawr iddynt ar gyfer maes sy'n tyfu ac yn rhoi data gwerthfawr inni i wella ag ef.

Ar hyn o bryd, wrth amcangyfrif allyriadau Cwmpas 3 gan ddefnyddio trosiad yn seiliedig ar wariant, mae unrhyw gynnydd mewn costau gan gyflenwyr – o ganlyniad, er enghraifft i chwyddiant neu gostau deunyddiau – yn cael ei adlewyrchu fel cynnydd mewn carbon. Wrth weithio gyda chyflenwyr i gynhyrchu data mwy cywir, rydym, hefyd, yn edrych i gael gwared ar yr effeithiau canlyniadol hyn ar ein hadroddiadau.

Carbon Cwmpas 3 (tCo2e), 2023-24

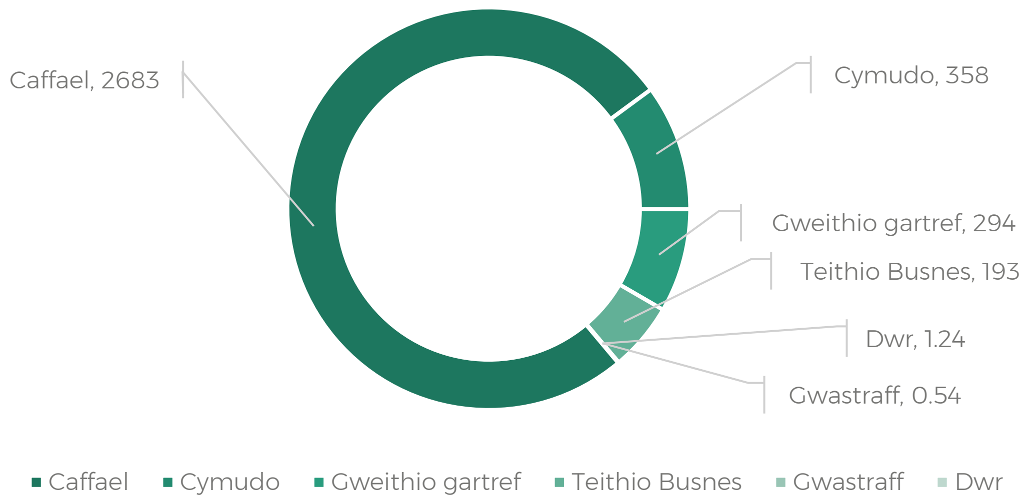

Ein hallyriadau carbon Cwmpas 3 ar gyfer 2024-25

Strategaeth Lleihau Carbon – Cynnydd

Rydym wedi parhau â'n cynnydd gyda'r mesurau a amlinellir yn y ddogfen strategaeth 'Hwyl Fawr i Garbon'. Roedd adnoddau ar gael ar gyfer rhywfaint o waith cyfalaf, gan ganiatáu inni newid rhai o'r ffitiadau golau sy'n weddill i LEDs. Mae ein tîm Cyfleusterau yn parhau i fod wedi ymrwymo i'r cynllun gwresogi ardal yng Nghaerdydd, ac yn parhau i weithio gyda Chyngor Caerdydd a'u contractwr i baratoi ein hystad ar gyfer cysylltu. Erbyn hyn, mae'r cynllun aberthu cyflog cerbydau trydan ar waith ac ar gael i staff, gan eu helpu i ddewis dull mwy cynaliadwy lle mae teithio mewn car yn angenrheidiol.

Yn ystod 2025-26, rydym yn bwriadu comisiynu astudiaeth ddichonoldeb ar gyfer ailosod cylch oes yr unedau trin aer a restrir yn y Strategaeth, a fyddai'n cynnig manteision o ran cynaliadwyedd. Mae prosiectau cyfalaf pellach a amlinellir yn y map ffordd yn cael eu hystyried ochr yn ochr â phwyntiau penderfynu allweddol yn rhaglen Ffyrdd o Weithio, sy'n cynnwys adolygiad o'n hystad ym Mae Caerdydd.

B

TARGED TYMOR BYR: (2021-2023)

Newid ymddygiad a chynnal a chadw da	100	**2023**: 100% wedi'i gwblhau
Gwelliannau BMS (tri adeilad)	59	**2023**: 50% wedi'i gwblhau
Monitro – meddalwedd a mesuryddion ychwanegol	52	**2023**: 100% wedi'i gwblhau
Goleuadau LED: parhau i'w hamnewid ac adolygu'r rheolaethau	30	**2024**: 90% wedi'i gwblhau

= ARBED 241 O DUNELLI O GARBON Y FLWYDDYN

TARGED TYMOR CANOLIG: (2023-2026)

Ailwampio unedau trin aer	42	
Cysylltu â rhwydwaith gwresogi ardal	132	**2024**: 80% wedi'i gwblhau
Symud Tŷ Hywel yn ôl i awyru goddefol	97	
Gosod PV solar (Senedd a Thŷ Hywel)	60	

= ARBED 331 O DUNELLI O GARBON Y FLWYDDYN

Lleihau Carbon

Isod mae crynodeb o'r cerrig milltir yn ein Strategaeth Niwtral o ran Carbon Neutral Strategy 2021-2030.

Mae'r cynnydd yn ôl ein targedau tymor byr wedi'i ddiweddaru ar gyfer 2025.

Mae'r Strategaeth lawn ar gael ar ein gwefan **www.senedd.cymru**

C

H

TARGED TYMOR HIR:
(BY 2030)

Pympiau gwres o'r awyr ar gyfer cyflenwad dŵr poeth	**10**
Archwilio newidiadau i lwfansau teithio a chynhaliaeth i annog y defnydd o gerbydau trydan dros gerbydau â pheiriant tanio mewnol [1]	**82**

= ARBED 10 I 92 O DUNELLI O GARBON Y FLWYDDYN

[1] ar sail lefel gyfredol yr hawliadau ceir preifat a mabwysiadu cardiau RFID, ffigur carbon ar gyfer milltiroedd mewn car maint canolig.

Ynni

Y llynedd, fe wnaethom adrodd am gynnydd sylweddol mewn costau ynni, o ystyried yr anwadalrwydd yn y farchnad fyd-eang. Eleni, mae ein prisiau wedi gostwng, ac mae rhai o’r mesurau a gymerwyd gennym i leihau’r defnydd o nwy yn sylweddol wedi cael eu llacio rywfaint.

Roedd hyn mewn ymateb i gynnydd yn y defnydd o’r ystad, ac adborth gan randdeiliaid. Mae hyn wedi golygu bod y defnydd o nwy wedi cynyddu ychydig eleni, ond roedd yn dal i fod modd o dorri ein gwariant.

Mae'r defnydd o drydan yn rhywbeth rydym yn parhau i’w dargedu; chwilio am fesurau effeithlonrwydd ar draws yr ystad. Mae ein tîm yn cyfarfod yn fisol i drafod defnydd a chynnig mesurau i leihau, mewn ymgais barhaus i leihau'r rhan fwyaf hon o’n hôl troed carbon craidd.

Mae’r mesurau rydym wedi’u rhoi ar waith eleni i leihau'r defnydd o ynni ar yr ystad, yn cynnwys uwchraddio goleuadau LED sy'n weddill yn Nhŷ Hywel, camerâu teledu cylch cyfyng mwy effeithlon, ac astudiaethau dichonoldeb ar gyfer unedau trin aer newydd a system rheoli adeiladau newydd, ill dau yn lleihau'r defnydd. Mae bron pob un o’n ardaloedd swyddfeydd bellach yn rhedeg ar LEDs, sy'n golygu ychydig llai o waith cynnal a chadw yn ogystal ag arbedion trydan.

Rydym yn parhau i brynu ein hynni drwy fframwaith y llywodraeth, ac yn gwneud hynny’n awr dros ffenestr brynu hirdymor. Mae hyn yn cynnig arbedion o ran maint, gan ein bod yn prynu ochr yn ochr â llawer o weddill y sector cyhoeddus, ac mae'r strategaeth brynu yn llyfnhau amrywiadau yn y farchnad; gan ganiatáu inni ragweld gwariant yn fwy cywir.

Gwastraff, dŵr ac adnoddau eraill

Mae cynhyrchiad gwastraff wedi codi eleni – unwaith eto yn adlewyrchiad o'r defnydd cynyddol o’r ystad. Er ein bod yn parhau i beidio ag anfon unrhyw wastraff i safleoedd tirlenwi, rydym yn ymwybodol o'r angen i ailgylchu cymaint â phosibl a dim ond defnyddio'r opsiwn adfer ynni lle bo angen.

Gyda newid yn y gofynion ar gyfer ailgylchu yn y gweithle yn gynnar yn 2024, a phrinder cynwysyddion gwastraff ar gael yn y farchnad i ddarparu ar gyfer y newid, gostyngodd ein ffigurau ailgylchu, yn y lle cyntaf, fel canran o'r cynhyrchiad cyffredinol.

Dros y flwyddyn nesaf – yn enwedig wrth inni wneud newidiadau i'n hystad i baratoi ar gyfer y Senedd ar ei newydd wedd – byddwn yn adolygu argaeledd a chyhoeddusrwydd biniau ailgylchu o amgylch ein hadeiladau unwaith eto ac yn annog Aelodau, staff ac ymwelwyr i ailgylchu cymaint â phosibl.

Roedd y defnydd o ddŵr yn debyg iawn i'r llynedd – tua 10% yn llai yn ôl ein darlleniadau mesurydd â llaw, er bod gennym niferoedd tebyg o ymwelwyr, a chynnydd bach yn nifer y staff a oedd yn defnyddio'r swyddfeydd. Mae costau cyflenwi a gwaredu dŵr wedi gostwng yn ôl swm tebyg. Lle mae yna osodiadau newydd, mae’r rhain, bellach, yn arbed dŵr yn ddiofyn, gan gynnwys tapiau awtomatig ac wrinalau â synhwyrydd symudiad.

Rydym yn parhau i gaffael nwyddau fel deunydd ysgrifennu a’n cyfleustodau drwy fframweithiau Llywodraeth Cymru a gydgysylltir yn ganolog. Mae staff cynaliadwyedd yn ymwneud â datblygu manylebau ac adolygiadau tendro ar gyfer pob contract mawr, gan sicrhau bod safonau fel Masnach Deg a’r Cyngor Stiwardiaeth Coedwigoedd (FSC) yn cael eu pennu lle y bo’n berthnasol. At hynny, rydym wedi parhau i ofyn i gyflenwyr newydd gyfrifo ôl troed carbon nwyddau lle bo modd, er mwyn ein helpu i gyfrifo ein hôl troed ein hunain yn fwy manwl gywir.

Cyfanswm y Gwastraff a Dargyfeirio o Safleoedd Tirlenwi

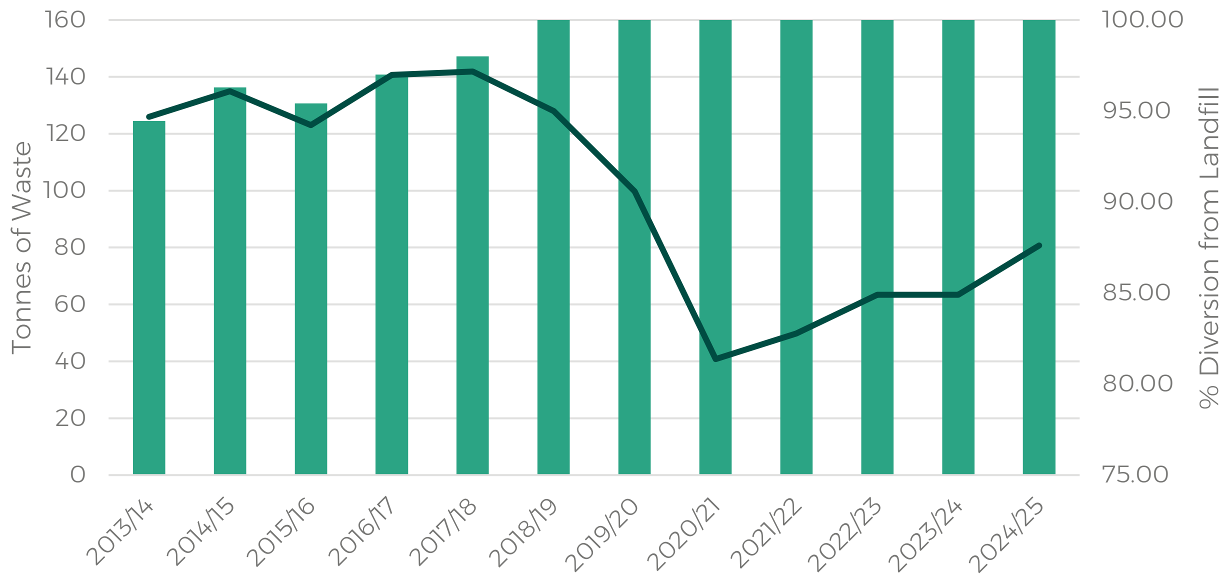

Mae tunelledd gwastraff wedi codi rywfaint, ond rydym yn parhau i ddargyfeirio'r holl ddeunyddiau o safleoedd tirlenwi.

Defnydd Dŵr (m3

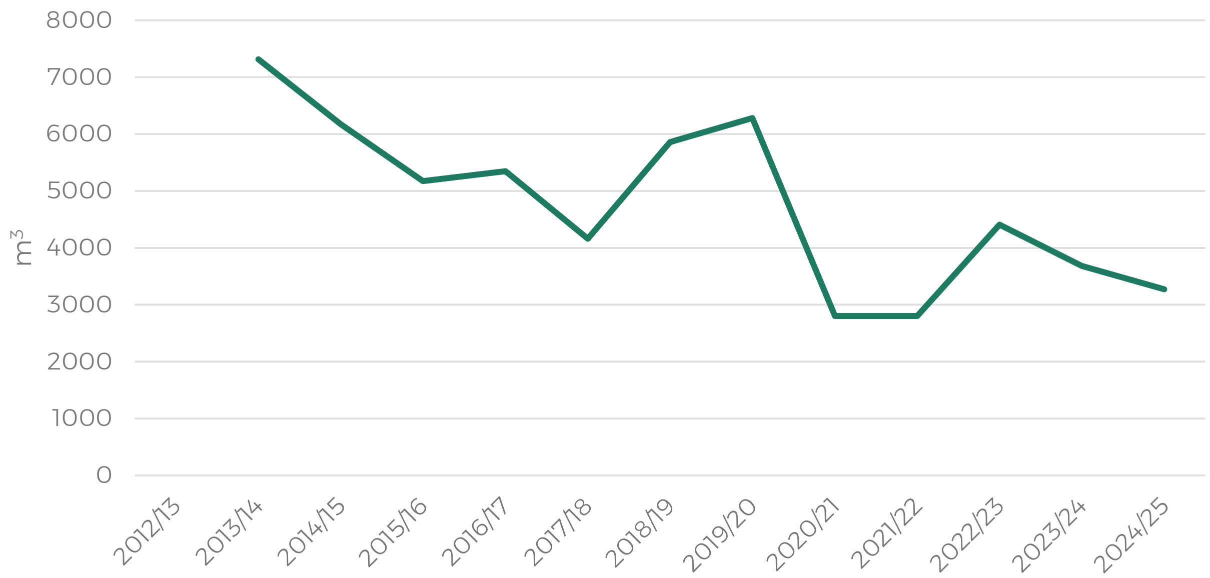

Mae'r defnydd o ddŵr wedi amrywio dros amser mewn ymateb i newidynnau fel digwyddiadau, meddiannaeth adeiladau, a chynnal a chadw, ond mae'n parhau i ddangos tuedd ar i lawr, yn gyffredinol.

Teithio

Rydym yn gweithredu un car at ddefnydd pawb, ar gyfer teithiau busnes a gweithgareddau ymgysylltu. Mae hwn yn gerbyd cwbl drydanol sydd nid yn unig yn lleihau allyriadau yn yr ardaloedd yr ydym yn ymweld â nhw, ond sydd hefyd yn hyrwyddo'r dechnoleg hon.

Mae cerbydau trydan yn parhau i dyfu o ran poblogrwydd ymhlith ein staff, ymwelwyr a rhanddeiliaid allweddol eraill. Mae’r pwyntiau gwefru sydd gennym ar y safle yn aml yn llawn ar ddiwrnodau busnes. Mae'r cynllun aberthu cyflog cerbydau trydan, yr ydym yn parhau i'w weithredu, yn un o ffynonellau’r cerbydau hyn. Mae hyn yn helpu i hyrwyddo'r arbedion ariannol y gall cerbyd allyriadau isel iawn eu cynnig, nid yn unig i'n staff, ond yn enwedig i'r Aelodau, fel y gellir teithio o amgylch eu hetholaethau mor lân ac effeithlon â phosibl.

Rydym yn parhau i gefnogi gweithio hybrid, ac mae gennym systemau TG helaeth ar waith i wneud hynny, o ystafelloedd cyfarfodydd hybrid i dechnoleg cyfarfodydd rhithwir sy'n gwella'n barhaus. Eleni, fodd bynnag, rydym wedi gweld cynnydd mewn teithio, cyfanswm y milltiroedd a, phan gyflwynir hawliadau terfynol diwedd y flwyddyn, rydym yn disgwyl cynnydd mewn costau hefyd. Fel y soniwyd, rydym wedi gweld hyn mewn cylchoedd etholiad blaenorol yn sgil y cynnydd mewn ymgysylltu wyneb yn wyneb, ond byddwn yn anelu at leihau lle bo modd.

Fe wnaethom gynnal ein harolwg teithio bob dwy flynedd i bobl sy'n gweithio o'n hystad yn ystod 2024. Mae hwn yn rhoi data wedi'i ddiweddaru inni, i gynhyrchu'r elfen cymudo o'n hôl troed carbon, yn ogystal ag adborth defnyddiol ar y cyfleusterau a ddarparwn. Roedd rhai pethau cadarnhaol yn yr arolwg diweddaraf, megis bod tua thraean o deithiau cymudo, erbyn hyn, yn hunan-bweredig (cerdded, beicio, olwynion, rhedeg). Y car yw'r dull teithio mwyaf poblogaidd ymhlith yr ymatebwyr o hyd, ac ers y pandemig rydym wedi gweld gostyngiad yn y defnydd o drafnidiaeth gyhoeddus.

Rydym yn parhau i fod yn aelod o grŵp y Bwrdd Gwasanaeth Cyhoeddus ar gyfer teithio llesol ac wedi cyflawni nod siarter y Cyflogwr Teithio Iach. Mae hyn yn adlewyrchu ein cyfleusterau helaeth ar gyfer y rhai sy'n cerdded ac yn beicio i'r gwaith, yn ogystal â chyfleusterau ar gyfer gyrwyr cerbydau trydan a defnyddwyr e-feiciau. At hynny, mae bod yn rhan o’r grŵp hwn yn helpu i gynnal momentwm wrth inni rannu arfer gorau yn y maes hwn gyda sefydliadau eraill yn y sector cyhoeddus.

Cymudo wythnosol ar gyfartaledd yn ol ffurf (milltiroedd)

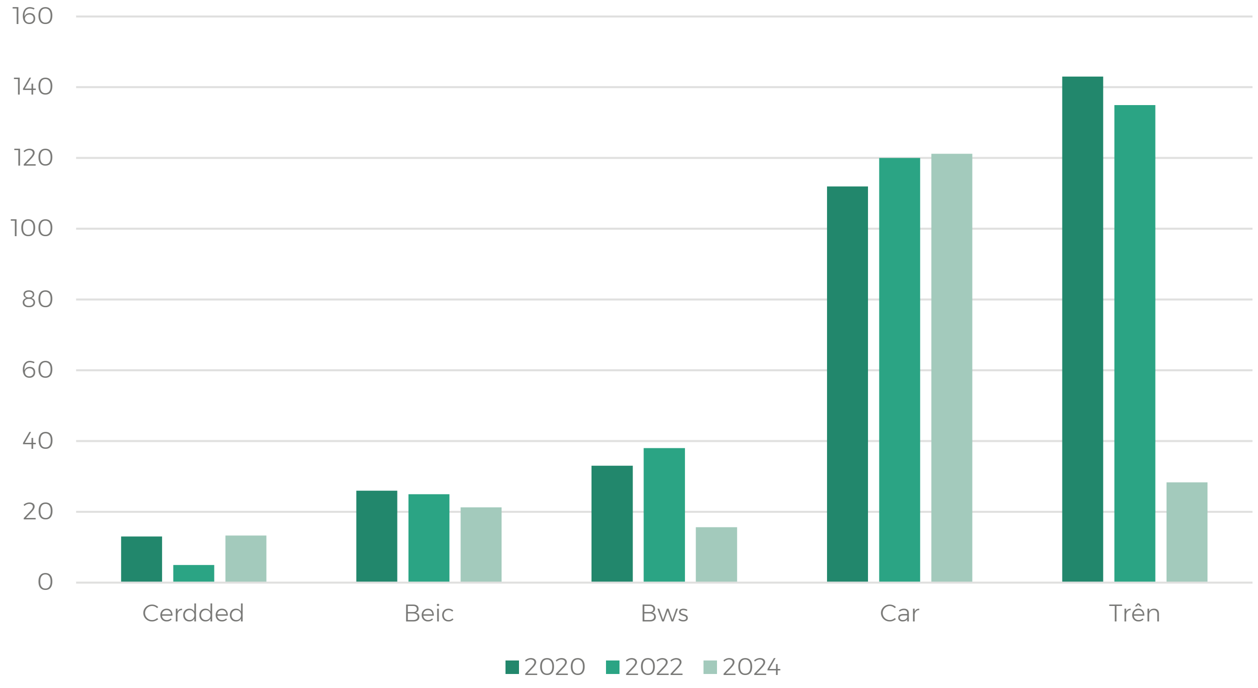

Er ein bod yn gweld symudiad at gerbydau mwy effeithlon ymhlith ein staff yn gyffredinol, ers y pandemig mae'r defnydd o drafnidiaeth gyhoeddus wedi gostwng yn sylweddol.

Bioamrywiaeth

Gyda'n hystad fechan, drefol, rydym wedi ein cyfyngu o ran yr effaith y gallwn ei chael ar fioamrywiaeth ehangach yr ardal, ond nid yw hyn wedi ein hatal rhag gwneud gwelliannau lle bo hynny'n bosibl.

Rydym yn parhau i gynnal llain gardd fwy a newydd ym maes parcio Tŷ Hywel, gan gynnwys dau bwll bach a choed sy'n blodeuo. Rydym yn cynnal y tir wrth ymyl adeilad y Senedd; mae lleihau toriadau o'r ardal laswelltir hon i ymyriadau blynyddol wedi caniatáu iddi gynhyrchu ystod eang o fflora, gan gynnwys dau fath o degeirianau. O ganlyniad i hyn, mae'r stribed blodau gwyllt hefyd bellach yn denu amrywiaeth o bryfed, gan gynnwys pryfed mursen a gloÿnnod byw.

Mae prosiect Gwenyn y Pierhead yn parhau i redeg yn dda ac mae wedi bod yn gatalydd ar gyfer rhai o'r mesurau bioamrywiaeth ar ystad ehangach Bae Caerdydd. Rydym wedi mynd ati i blannu planhigion sy'n denu pryfed peillio yn ein gardd, ac mae'r prosiect wedi helpu i ysbrydoli rhai o'r grwpiau ysgol sydd wedi ymweld â'r wenynfa ac wedi mynd â’r brwdfrydedd hwnnw yn ôl i'w gerddi eu hunain.

Fel Comisiwn, ychydig iawn o effaith sydd gennym ar fioamrywiaeth y tu hwnt i'n hystad, ond lle gallwn wneud dewisiadau cadarnhaol – er enghraifft, prynu pren wedi ei ardystio gan y Cyngor Stiwardiaeth Coedwigoedd – rhoddir blaenoriaeth i hyn bob amser fel rhan o'n hadnodd asesu effaith ar gynaliadwyedd.

Mewn ymateb i Ddyletswydd Bioamrywiaeth a Chydnerthedd Ecosystemau Deddf yr Amgylchedd (Cymru), rydym wedi rhestru rhai o'n camau gweithredu a'n cynnydd gyda nhw yn y tabl isod. Byddwn yn parhau i gyhoeddi'r wybodaeth hon yn flynyddol fel rhan o'r adroddiad hwn.

Nod	Camau i'w cymryd	Cynnydd
Ymgorffori bioamrywiaeth ym mhrosesau penderfynu	Rydym yn parhau i weithredu system rheoli amgylcheddol ardystiedig ISO14001, gan gynnwys cynllun gweithredu sy'n cynnwys mesurau bioamrywiaeth.	Wedi'i archwilio'n llwyddiannus ym mis Chwefror 2025 yn erbyn y gofynion.
	Cynnal asesiadau risg cynaliadwyedd ar gyfer contractau caffael mawr, gan gynnwys ystyriaethau bioamrywiaeth.	Wedi'i gwblhau, yn mynd rhagddo. Rydym yn parhau i gynnal yr asesiadau hyn ac yn chwilio am fioamrywiaeth sy'n berthnasol mewn contractau newydd.
	Addasu'r offeryn asesu effaith ar gynaliadwyedd, i gynnwys ystyriaethau bioamrywiaeth.	Newydd. Dyddiad targed mis Gorffennaf 2025.
	Symbylu ymrwymiad i fioamrywiaeth yn ein polisi amgylcheddol.	Cwblhawyd ym mis Mawrth 2024. Polisi newydd ar gael ar ein gwefan.
Diogelu rhywogaethau pwysig	Gosod blychau gwenoliaid ar Dŷ Hywel.	Wedi'i gwblhau, mis Mai 2019, er nad oes gwenoliaid yn y blychau, hyd yn hyn.
	Gosod gwestai trychfilod i annog gwenyn unigol.	Wedi'i gwblhau, 2022. Yn cael ei ddefnyddio'n helaeth yn ystod misoedd yr haf, erbyn hyn.
Adfer a chreu cynefinoedd	Newid y drefn torri gwair ar gyfer tir wrth ymyl y Senedd i doriadau blynyddol.	Wedi'i gwblhau, yn mynd rhagddo. Drwy dorri unwaith y flwyddyn yn unig, rydym yn gweld amrywiaeth eang o bryfed a phlanhigion yn byw yn yr ardal.
	Ymestyn stribed gardd Tŷ Hywel a chynnwys planhigion sy'n gyfeillgar i beillwyr, ac ail bwll.	Wedi'i gwblhau, yn mynd rhagddo. Rydym yn cynnal yr ardd newydd hon sy'n ffynnu, erbyn hyn, gyda phlanhigion wedi'u plannu ac wedi egino'n naturiol.
Gwella tystiolaeth a dealltwriaeth	Ailgychwyn arolygon peillwyr o'r stribed blodau gwyllt a'r ardal ardd.	Newydd. Dyddiad targed mis Gorffennaf 2025.
	Ymchwilio i ddichonoldeb darparu hyfforddiant llythrennedd hinsawdd i staff allweddol.	Newydd. Dyddiad targed mis Medi 2025.

Addasu i newid hinsawdd ac effeithiau eraill

Er bod cylch dylanwad ein Haelodau yn cynnwys pob rhan o fywydau pobl yng Nghymru, mae gweithrediadau Comisiwn y Senedd yn gymharol gyfyngedig, yn bennaf i'n hadeiladau ym Mae Caerdydd a swyddfa fach yng ngogledd Cymru.

Ar hyn o bryd, rydym wedi ein hamddiffyn rhag rhai o effeithiau gwaethaf newid hinsawdd, ond rydym yn paratoi ar gyfer hinsawdd sy'n newid. Er enghraifft, mae ein hystad ym Mae Caerdydd wedi'i diogelu i ryw raddau gan forglawdd Bae Caerdydd. Yn y tymor hwy, mae ein Strategaeth Carbon Niwtral yn cynnwys mesurau megis paneli solar, sy'n darparu amddiffyniad pellach rhag dyfodol ansicr.

Mae'r canlynol ymhlith ein camau gweithredu ar gyfer y flwyddyn nesaf:

- Gweithio gydag Awdurdod Harbwr Caerdydd a rhanddeiliaid eraill i wella ymwybyddiaeth a pharatoadau ar gyfer llifogydd ymhlith ein staff allweddol.
- Cynnal astudiaeth ddichonoldeb ar gyfer ailosod cylch oes yr unedau trin aer sy'n oeri ein prif adeilad swyddfa (Tŷ Hywel).
- Cwblhau astudiaeth draenio o un o'n hadeiladau, er mwyn asesu parodrwydd ar gyfer glaw eithafol a defnyddio hyn fel enghraifft ar gyfer adeiladau eraill.
- Hyrwyddo llythrennedd hinsawdd ymhlith staff allweddol.
- Hyrwyddo opsiynau teithio cynaliadwy a hunangynhaliol.

Rhanddeiliaid eraill

Nid yw ein gwaith cynaliadwyedd bob amser wedi ei gyfyngu i'r ystad, Aelodau, eu staff cymorth a staff y Comisiwn, ond mae'n dod â ni i gysylltiad â rhanddeiliaid eraill sy'n ystyried yr amgylchedd.

Rydym wedi gweithio gyda Senedd Ieuenctid Cymru ac yn parhau i gefnogi gweithgareddau ymgysylltu â llawer o grwpiau ysgol a phobl ifanc eraill. Mae hyn yn cynnwys gwaith ynghylch rôl y Senedd, ond hefyd gweithgareddau fel ymweliadau â Gwenyn y Pierhead i ddysgu am beillwyr a bioamrywiaeth.

Rydym yn gweithio'n agos gyda sefydliadau eraill yn y sector cyhoeddus i rannu arfer gorau, yn enwedig seneddau eraill y Deyrnas Unedig. Mae'r fforymau hyn yn helpu gyda chysondeb wrth ymateb i bolisi ac aros o flaen y gromlin. O ystyried gorgyffwrdd o ran cyflenwyr, bydd hefyd yn helpu i sicrhau ein bod ni'n cymryd ymagwedd gyson â'r gadwyn gyflenwi wrth fynd i'r afael â'n hallyriadau cwmpas 3 yn y dyfodol.

Rheoli Amgylcheddol

Mae Comisiwn y Senedd wedi cynnal system rheolaeth amgylcheddol ffurfiol ers dros ddegawd.

Rydym yn credu mewn tryloywder yn ogystal â gosod y safonau uchaf i ni ein hunain, a dyna pam rydym yn cynnal system rheoli amgylcheddol sy'n cael ei harchwilio'n allanol yn unol â gofynion ISO14001. Mae’r safon reoli hon yn mynnu bod amrywiaeth o gamau yn cael eu dangos mewn archwiliad allanol, gan gynnwys rheolaethau ar effeithiau amgylcheddol allweddol, cydymffurfio â deddfwriaeth, a rhaglen o archwiliadau mewnol. Mae gennym dîm o archwilwyr mewnol hyfforddedig sy'n gwirio'r safle ffisegol a'n rheolaethau gweithredol i sicrhau ein bod ni’n cydymffurfio’n gyson drwy gydol y flwyddyn. Mae'r archwilwyr hefyd yn gwirio risg llygredd ac yn chwilio am arbedion effeithlonrwydd lle bo hynny'n bosibl.

Rydym yn parhau i weithio gyda chyrff sector cyhoeddus eraill yng Nghymru, yn ogystal â seneddau eraill y Deyrnas Unedig, er mwyn rhannu arfer gorau wrth wella'r amgylchedd yn barhaus.

Atodiad A - Tablau Data

Dangosyddion Perfformiad Allweddol	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Cyfanswm yr allyriadau nwyon tŷ gwydr net cwmpasau 1, 2 a 3 (teithio busnes, dŵr, gwastraff), tCO2e	1,296	1,150	764	870	844	851	**897**
Cyfanswm yr allyriadau ynni, tCO2e	1,066	962	730	799	701	686	**703**
NEWYDD – Cyfanswm allyriadau Cwmpas 3 (teithio, gweithio gartref, nwyddau a gwasanaethau, cymudo)					2,841	2,879	**3,530**
Cyfanswm y gwastraff (tunelli)	128	100	41	50	63	63	**80**
Cyfanswm y dŵr a ddefnyddiwyd, m^3	6,064	6,281	2,802	3,191	4,408	4,227	**3,759**
Cyfanswm yr allyriadau teithio ar fusnes, tCO2e	174	180	24	67	140	163	**193**
Y defnydd o bapur (miliwn o ddalennau)	2.73	2.33	0.86	0.65	1.97	2.05	**1.97**

** Nid yw'n cynnwys teithio gan Aelodau a'u staff cymorth rhwng mis Ionawr a mis Mawrth 2025 oherwydd oedi o ran gofynion adrodd. Addaswyd blynyddoedd blaenorol wrth i hawliadau terfynol ar gyfer y blynyddoedd hynny gael eu prosesu.*

Senedd Cymru
Welsh Parliament

www.senedd.cymru | www.senedd.wales